ANUL VII. No. 2006. — O SINGURĂ EDIȚIE — LUNI, 17 OCTOMBRE 1894

NUMERUL 15 BANI

ABONAMENTELE
INCEP LA 1 ȘI 15 ALE FIE-CĂREÏ LUNÏ
ȘI SE PLATESC TOT-D'A-UNA INAINTE

IN *Bucureștï* LA CASA ADMINISTRAȚIEÏ
DIN *Județe* ȘI *Streinătate* PRIN MANDATE POȘTALE

UN AN	ÎN ȚARĂ 30 LEÏ;	ÎN STREINĂTATE 50 LEÏ
ȘASE LUNÏ	15 »	25 »
TREÏ LUNÏ	8 »	13 »

Un numer în streinatate 20 bani

MANUSCRIPTELE NU SE INAPOIAZĂ

Adevĕrul
LITERAR

NUMERUL 15 BANI

ANUNCIURILE
DIN *Bucureștï* ȘI *județe* SE PRIMESC *numaï la Administrație*
DIN *Streinătate*, DIRECT LA ADMINISTRAȚIE ȘI *la toate oficiele de publicitate*

ANUNCIURÏ LA PAG. IV	0,30 b. linia
» » » III	2,— leï »
» » » II	3,— »

INSERȚIELE ȘI RECLAMELE 3 LEÏ RÎNDUL.
La Paris, ZIARUL SE GĂSEȘTE DE VÎNZARE CU NUMERUL LA *kioșcul No. 192, Boulev. St.-Germain*

UN NUMER VECHIU 50 BANI

ADMINISTRAȚIA
PASAGIUL BĂNCEÏ NAȚIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

Director: ANTON BACALBAȘA

REDACȚIA
PASAGIUL BĂNCEÏ NAȚIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

RUȘINOȘIÏ

Cunosc o droaïe de oamenï plinï de calitățï și de virtuțï. Dac'ar fi consilierï comunalï, eï ar ințelege intr'un mod admirabil superioritatea bazaltuluï artificial asupra pietreï cubice; părințï de familie, eï ar crește pe fiiï lor în respectul legilor și al datinelor strămoșeștï; agențï de bariere, n'ar contraveni nici-odată la legea accizelor. Doamne, ce fericițï am fi, dacă mănunchiul acesta de cetățenï ar fi la locul lor de părințï aï comuneï, aï barierelor saŭ aï familiilor!

Ironia soarteï e însă maï crudă de cît o satiră. Ea a vroit ca valoroșiï aceștia să se vîre tocmaï în meșteșugul care li-ï maï puțin ertat, — pentru că nu-ï un meșteșug serios, — în literatură. Aicï, sărmaniï, fac multe zile fripte bietelor Muze și ar vroi să le taïe aripile fără nicï o vină. Sînt barbarï.

Inchipuițï-vă că eï n'aŭ găsit alt-cevă de strigat, de cît:

— Tinerï, nu fițï pornografï! Tinerï, iubițï pe părințiï voștri, duceceți-vă vara'n vacanție, jucațï domino pe cincï parale treï fise, vorbițï convenabil, nu vă uïtațï machiavelic la vecinele voastre, — și păstrațï castitatea în expresiunï, căcï castitatea este pentru un literat, ca și pentru Petrușca birjarul, condițiunea *sine qua non*.

Se 'nțelege, o asemenea morală inocentiformă este și ea o virtute civică. Fără dînsa, *Tartufe* n'ar fi putut exista. Dar... ea are păcatul de a se potrivi cu arta ca Petrușca cu Adonis.

* * *

Totul se reduce maï la urmă la o chestie de *distinguo*. Pornografia în sine și pentru sine, e fără 'ndoială o greșală, nu *morala*, căcï nu asta ne preocupă în artă, ci *estetică*. Din punctul de vedere etic, scriitoriï și toțï oameniï se pot împărțï în moralï și imoralï; din cel artistic însă categoriile se fac alt-fel: scriitorï *cu talent* și scriitorï *fără talent*; — s'ar putea chiar zice că nu există de cît o categorie: a scriitorilor cu talent, — căcï scriitoriï fără talent nu sînt scriitorï.

Cînd dar analizezï o lucrare de artă, nu aï să te preocupï de morala eï, — cum Nea Ghiță, după ce a citit o fabulă, se'ntreabă: dar care-ï morala? Chestiunea pe care țï-o puï, este: întrunește ea saŭ nu toate condițiile estetice? Și, dac'aï răspuns *da*, atuncï spiritul pornografic de care ar putea fi plină opera, dispare. O asemenea lucrare nu poate fi nicï odată o simplă pornografie, pentru că pornografia nu-ï o condițiune a arteï. Numaï copiiï, ignoranțiï saŭ naturile bolnave caută să descopere în pictură orï în sculptură ce se ascunde sub frunza de viță; artistul are alte puncte de privire, cercetarea luï merge cu totul în altă direcție.

Dac'ar trebui să ascultăm pe falșiï pudicï, ce ar fi făcut Anglia din Shakespeare și Franța din Rabelais? Ce s'ar fi făcut Boccacio și Brantôme? Cum ar fi fost tratat La Fontaine?

Și apoï, ce o fi însemnînd pudoarea asta, mărginită la un singur act al viețiï omeneștï? Din totalitatea fenomenelor sociale și morale, toate e voie să fie descrise: furtul, omuciderea, șarlatania,—numaï nu-ï slobod să te atingï de ceea-ce teatrul de acum treï veacurï arăta în toată goliciunea luï. Să fie oare chestie de morală? Să fie oare descripția unuï omor, lucru maï moral și maï nevinovat de cît o aluzie cît de fină la dragostea omenească reală?

Probabil că nu-ï la mijloc o chestie de morală metafizică, ci, dacă vroițï, de higienă socială. Moraliștiï improvizațï ne spun că glumele erotice ca și analizele prea viï ale pasiunilor sexuale ar putea face răŭ tinerelor generațiï. Și eï uïtă că nicï *Germinie Lacerteux* a luï Goncourt, nicï *Nana* a luï Zola, nu sînt maï suggestive și maï aprinzătoare de patimï ca operele de un romantism liric și pudic ale luï Walter Scott orï George Sand. Acestea din urmă aŭ produs melancolia bolnavă a tinerilor distrușï și chlorosa fetelor de pension. Iar cînd e vorba pur și simplu de glumă, să nu se uite că Parisul e orașul prin escelență vesel și fără sfială și că tocmaï în Paris vițiile sînt maï puține, — pe cînd în Londra protestantă și *shocking*, destrăbălarea atinge maximul posibil. Capitolele luï Hector France sînt foarte instructive în privința asta, și la rigoare am maï putea cita și ceva colecțiï din *Pall mall Gazette*.

Din punctul de vedere moral, ne omoară ipocrizia, iar nu «cunoștința bineluï și a răuluï». Din punctul de vedere artistic, o lucrare e pornografică numaï atîta timp cît păcătuește împotriva esteticeï, — și atuncï încetează de a fi artă.

Vroițï exemple... naționale? O poezie a luï Gheorghe din Moldova este o lucrare de artă, — iar o epigramă de Radu D. Rosetti este o pornografie; o poezie de Eminescu,— din cele maï erotice,—este o bucată neperitoare, — ïar o epigramă de Vaian este un scandal. De ce? Este oare Eminescu orï Gheorghe din Moldova maï puțin lubric decît tineriï pomenițï? Nu știŭ, n'am intrat în cercetărï de astea; dar pe cînd ceï dintîiŭ aŭ unul geniŭ și cel-lalt mult talent, ceï de-al doilea nu există ca scriitorï.

Iată misterul.

Și decï, cînd un Densușian orï un anonim de la Blaj tratează despre morala 'n artă, cred că se impune să nu ne lăsăm a fi confundațï cu asemenea reacționarï intelectualï, carï cred că arta se poate discuta după cîteva formule,—și acelea răŭ ințelese.

Maï mult ca orï-ce, literatura e lucru complex, care nu sufere hirurgia rudimentară a felcerilor improvizațï în taïe-tot. Tiparul e liber în țara noastră și Gutenberg a fost un om mare; dar e o nenorocire ca prostia savantă să compromită și perfecția luï Marinoni și pe marele inventator, care nu visă la 1400 cît o să indurăm din pricina luï.

Anton Bacalbașa

GALERIA LITERARA

EM. ANTONESCU

Până maï ierï un simplu decemvir ca or-care Costica Ionescu, d. Em. Antonescu s'a avîntat dintr'o singura lovitură pe primul plan al literaturiï romîne contimporane.

Lovitura aceasta a fost nu numaï o lovitură *de teatru*, dar și o lovitură la cap, și atât de puternică. în cît această sărmană instituție culturala care se chiamă *Teatru Național* sufera încă și azï de ameteala ce i-a pricinuit acest tragic atentat.

Ziarele zilnice aŭ dat o lista aproape complectă a dezastrelor carora le-a dat naștere trecerea d-luï Em. Antonescu de pe scena politică pe cea literaro-dramatică. Imï ramîne mie sa maï esplic cum s'a făcut aceasta subită și deplorabila trecere.

Se știe ca d. Em. Antonescu-Decemvir a purtat oratoria romîna prin diferite orașe ale Europeï apusene, Guvernul romîn a remarcat atit de mult talentele tînĕruluï decemvir, incît a hotarît imediat să-l trimită să învețe carte.

Nu știa însă guvernul, că în sînul acestuï tînĕr încolțeaŭ instincte de anarhist. Cu bursa guvernuluï în buzunar, el a plecat tocmaï la Berlin, nutrind în mintea sa planurï infernale. Era nicï maï mult nicï maï puțin decît de un atentat împotriva unuï teatru oare care din Berlin.

Aceasta nu este o glumă. Herr Grigorovitza, care era cît p'acï să devină complice al acestuï atentat anarhist, poate să mărturisească.

La Berlin însă, din nenorocire pentru junele anarhist, teatrele nu sînt sate fară cîinï... Fostul decemvir însă era nerabdător: bomba în cincï acte și două sprezece tablourï eră gata și de frica să nu-ï facă explozia în buzunar, cum s'a maï întîmplat și altor anarhiștï, trebuia s'o arunce unde-va...

Și iata geneza teribiluluï atentat de la 5 Octomvrie, atentat care s'a repetat, *descrescendo* în alte două serï consecutive... Și iată cum tînarul ex-decemvir, avîntîndu-se pe tărîmul literatureï dramatice, și încă cum am zis, pe primul eï plan, a izbutit să facă dintr'însa instrumentul unor crime odioase...

Se știe care a fost sfîrșitul aceșteï faimoase afacerï. La ultima repetare a atentatuluï, guvernul și-a trimis măturătoriï ca să închidă gura publiculuï indignat, iar poliția, ca întotdeauna, în loc să aresteze pe vinovat, a arestat pe victime.

Sub această culpabilă protecție a polițieï, se zice că atentatorul a reușit deja a trece granița și a scăpa astfel de vindicta publică.

Nu știm daca acest svon este adevărat. Ceea ce ni se afirmă însă ca pozitiv, este că d. Em. Antonescu, speriat el însușï de grozăvia fapteï sale, vrea s'o întoarcă acum și susține că n'a vrut să facă decît o *farsă*.

Noï uniï am fi dispușï să ne prefacem că-l credem —însă numaï cu condiția ca în viitor să le facă maï puțin lugubre.

ZIG.

IN PADURE

In codrul vechiŭ de zile sure
A străbătut piezïș o rază;
Un fir de-argint înviorează
Mihnita boltă din pădure.

Și toate florile 'mprejur
Maï viï surîd, maï mîndre par,
Că s'aŭ lipsit o clipă doar
De umbre-adîncï, de aer sur..

Și raza veselă de soare
Răsfrîntă'n roua de pe ele
Aprinde'n foï subțirï și 'n floare
Pe cîte foï atîtea stele.

Acum spre umbra deasă cată
Cu ochi'n lacrimï miï de florï...
Le-aï ințeles: doar țï-s surorï—
S'aï fost ca dînsele odată.

Coresi.

IGHEL ȘI VADUVA

— IDILĂ —

Ighel eră un voluntar tînăr și plin de viitor. Intr'o seară, el fugise de la cazarmă și făcuse un chef teribil la Purcel. Cînd să iasă din circîumă, se pomenește că patrula îl ïa la urmărire.

Acuma ce te facï, Ighel?

Precum ne spune însușï inculpatul,

Grăbesc atuncea pașiï, pe ochï îndes căcïula,
Țin sabia în mînă și fug *dîndu-ï ocol*.

După ce a fugit așă vre-o jumătate de ceas, dînd ocol săbiiï, vede o casă.

— Tiii! esclamă el. Haidï să intru aicea!

Știam
Că șade aci un *preten*...

Cînd colo, în loc de *preten*, dă peste o damă văduvă.

Atuncï să-l vezï pe Ighel. Uïtă de patrulă, uïtă de ordinul de la comenduire și începe să facă la curte.

Maï întîiŭ, el se adresează cocoaneï cu vorbele următoare:

Să vie *pe dată* servitoarea
Ca să-mï aducă apă... să sting din piept dogoarea
Ce mă frămîntă 'ntr'una... Vezï, simt că 'nabușesc.

Eï, de ce simțea Ighel că *'năbușește*? Credețï că eră capacul pus la sobă? De loc. Dar așă-ï el cînd cade la dragoste.

Cocoana, care și ea eră ticăloasă, îï aduce ea singură rahat cu apă rece. Atuncï Ighel începe să-ï facă propunerï rușinoase, fapt care scandalizează pe dama văduvă și o face să-l ïa repede *per tu*.

Bre! mergï cu-a tale vorbe prea ïute, la galop,
Și nu gîndeștï că'n cale e de sărit vre-un hop!

Ighel
Il vom sări!

Dama
Se poate!

Ighel
Sînt călăreț voinic!

Dama
Dar eŭ nu's călăreață!

Tura-vura, c'o fi-c'o păți, Ighel înghite rahatul oferit de damă și'șï moaïe focul în paharul cu apă rece. Totușï dogoarea îl prelucră mereŭ. Ba încă, după ce rahatul își face efectul, Ighel începe să se ție de inimă și să spuïe pornografiï. Dama se scandalizează și cere esplicațiï.

Ighel
Ce vreï! E focul care din inimă țîșnește,
Nu eŭ vorbesc *acuma*, ci *inima*... vorbește!

— A-ha! Care va să zică rahatul face *c'acuma* să te apuce inima? replică văduva.

Insă Ighel nu se astîmpără nicï în urma acestuï duș. El iï dă zor, cade 'n genunchï, ïa de mînă pe cocoană și... nu știŭ ce se maï întîmplă. Știŭ numaï că la un moment dat, dama 'l întreabă:

...Și ce-aï găsit la mine?

La care, Ighel nu se sfiește de a răspunde:

Ochï lucitorï și galeșï c'a stelelor lumine,
Și păr, guriță mică, și talie subțire...

Decï, lucrurile se 'ncurcă răŭ. Ighel găsește păr la damă, iar dama găsește la Ighel greșelï de gramatică.

In fața aceșteï situațiunï comice, și maï ales fată cu faptul că Ighel își aduce aminte că a maï văzut odată pe dama asta la balul tinichelelor de la Orfeŭ, mascată «în haine armeneștï», se apucă să-ï propue lucrurï scandaloase.

Dama refuză cu indignare, zicînd:

Țï-oï face *toate*,
Dar nu o pot pe asta.

Sigur. Or-cît aï fost la bal mascat, sînt lucrurï care nu se fac. Și văduva declară luï Ighel că-ï e somn.

Ighel
Să plec *acum* cînd dorul de tine mă 'neacă?

— Ia lasă-mă, nene, răspunde dama. Adineaurï înăbușaï, acuma te înecï și iï daï zor mereŭ *c'acum* vreï să rămîï. Ce poftești de la mine?

Ighel
Să fiï ceva maï caldă!

— Așa? răspunde văduva.

— Parol! adaogă Ighel.

Iar ca să se convingă de căldura dameï, el îï maï spune:

Iubirea ta arat-o!

In urma uneï asemenea insistențe, ea și-o arătă, — iar Ilie Ighel, speriat, cade în genunchï esclamînd:

Adorato!

* * *

Povestea se sfîrșește aicï, tocmaï cînd mï-era lumea maï dragă.

Și știțï care a fost rezultatul final?

Văduva n'a pățit nimic. Cel păcălit a fost Ighel, care a născut o «idilă în versurï», pe care eŭ am citit-o și m'am tăvălit de rîs, — ca voï, cetitorilor.

Rigolo.

CĂRTILE ȘCOLARE

Pentru oameniï săracï gratuïtatea învățămîntuluï e un moft. Afară de îmbracăminte și întreținere, — ceea ce nu-ï lucru ușor pentru cel care n'are cu ce, — un bir greŭ apasă asupra școlilor: *cărțile școlare*.

Pe lîngă că sînt pline de inepțiï, de greșelï monumentale, scrise într'o limbă încîlcită și neînțeleasă, aceste nenorocite cărțï menite să adăpe pe fragedele noastre generațiï la izvorul adevăruluï, bineluï și frumosuluï, maï aŭ și cusurul că sînt prea scumpe.

Pentru cîte-va file copiate de-andoaselea de pe autoriï streinï răŭ ințeleșï de traducătorï, copiiï săracï trebue să plătească de treï și de patru orï maï mult de cît valoarea lor adevărată.

Pînă ce vom vedea realizîndu-se și la noï adevărata gratuitate a învățămîntuluï pentru copiiï săracï, cum e de pildă în Elveția, ne mărginim de o cam dată să facem următoarea propunere:

Statul să cumpere manuscrisele admise de comisiunea de examinare a cărților didactice și să le tipărească pe seama sa.

Cartile tipărite de stat să fie vîndute elevilor pe prețul minimum cu putință, adecă statul să caute să-șï scoată numaï cheltuelile.

Cu modul acesta s'ar pune capăt unor seriï de gheșefturï care se practica astă-zï cu cărțile școlare și eleviï săracï ar putea să și le procure cu 70 și 80% maï eftine de cît le plătesc astă-zï.

Cumpărarea manuscriselor s'ar putea înlocui cu un alt sistem.

Pentru fie-care fel de carte școlară de care se simte nevoe, să se instituiască un concurs serios, cu premiï însemnate, in schimbul cărora statul să devie proprietarul manuscriselor.

Comisiile însărcinate cu examinarea manuscriselor sosite la concurs, să fie alese ast-fel ca să prezinte cele maï serioase garantiï de pricepere și de imparțialitate.

Propunerea de față fiind foarte dreaptă și folositoare, nădăjduim ca între enunțarea și punerea eï în practică, nu va trece vreme multă.

I. Theodorescu.

CIRCUMSTANȚE ATENUANTE

... De sigur însă [1] că marea majoritate a celor carï scriŭ pentru coșurile redacțiilor o alcătuiesc tineriï abïa scăpațï fie prin absolvire fie prin dezertare saŭ chiar și nescăpațï încă, de pe băncile școaleï.

Pentru toțï aceștï minorï delicvențï în cîmpul literaturiï voiesc să pledez azï circumstanțele atenuante.

Mi-a căzut zilele acestea o carte astăzï foarte răspîndită în școlile noastre: *Fragmente din autoriï romînï vechï și modernï*. Autorul nu importă aci, ceea ce importă este că din cărțï de felul acesta tineriï eleviï își fac prima educație literară, aci eï găsesc modelele de proză și poezie carï ar fi menite să le desvolte gustul estetic și facultatea de a înțelege această artă foarte complicată a literaturiï frumoase; pe aceste modele însă,— vom vedea numaï decît cum și pentru ce,—eï sînt îndemnațï să le și *imiteze*, ceea ce n'ar trebui să fie numaï de cît menirea uneï astfel de cărțï.

Elevul a răsfoit această carte și a ajuns de pildă la *Gr. H. Grandea*; acesta a fost saŭ poate este încă unul din fruntașiï poezieï romîne: cartea ï-o spune. Și decï citește, sub titlul *Aniversarea Nașteriï*, următoarele rînduri rimate:

Inc'un an dintr'aï vieții a perit ca o lucire,
Inc'un an de dulcï iluziï în neant a dispărut!
Cincï-spre-zece anï de lacrămï ca duïoasa suvenire
Pe buchetul viețiï mele pînă astă-zï aŭ trecut.

Eï bine, elevul are și el cincï spre-zece anï.., Aceasta însĕ n'ar fi nimic. Ceea ce este maï grav, *e că și el e în stare să facă astfel de versurï*. Și el știe deja să rimeze pe *lucire* cu *suvenire* și pe *dispărut* cu *trecut*, și el are un *stoc* îndestulător de cuvinte și de imaginï ușoare pentru a aduce o apropiare între *neant* și *iluziï* și pentru a compara *viața* cu un *buchet de roze*.

Va scrie decï și el o *poezie*, cu nimic inferioră celeï de maï sus, și-țï-o va trimite la redacție. Nu va avea el oare dreptul să rămînă mirat și nedumerit, cînd se va vedea refuzat la «sdrobitoarea poșta redacțieï»?

Va crede saŭ că nu l-aï înțeles, saŭ că eștï un om răŭ la suflet, care nu vreï să-l lașï și pe el să-șï ocupe colțișorul în rîndul cultivatorilor literaturiï romîneștï. Și cu cît își va răsfoi maï mult cartea de *modelurï*, cu atît se va întări în convingerea asta.

Va găsi acolo pe *G. Sion*, care «a scris una din cele maï frumoase drame romîneștï», și ca model despre felul cum scria acest poet, va găsi:

Zorile cînd se arată,
Stelele sĕ risipesc,
Noaptea fuge spăïmîntată,
Umbrele-ï sĕ nimicesc.

Pe urmă: se ivește mîndrul soare. păsările cîntă, frunzele șoptesc, cea maï mică *plîntă* simte-un *dar ceresc* — și la sfîrșit: ție daŭ mărire, prea putinte Dumnezeŭ!

Va găsi pe *T. Șerbănescu*:

Viforul iernei în toamnă bate
Și vĕ aruncă, *vaï*, la pămînt,
Galbine frunze, frunze uscate
Și l'ast spectacol, *ah*, trist eŭ cînt.

Va găsi pe *Mihail Zamfirescu*, despre care va citi în notă că «multe din poeziile luï, atît ca inspirațiune cît și ca formă, pot sta alăturï cu poeziile cele maï bune ale poeților noștrï de căpetenie», și va citi modelul:

Am plîns în disperare, coprins de îndoință
Cînd mîna cea divină voi a mă îneca,
Eŭ te-am uitat, o Doamne, în zi *de decadință*...
Dar tu nu mă uita.

Va găsi pe *Al. Sihleanu*, cu modelul:

Ca și-un val pe mare
Fericirea n'are
O statornicie pe acest pămînt;
Ca o stea lucește
Cît un vis traește
Și apoï cu grabă cade în mormînt!

Și va continua și dînsul să scrie, căcï și el știe că zorile cînd se arată stelele se risipesc, și el e convins că fericirea e un vis p'acest pămînt, că acest cuvînt rimează cu mormînt și că *ah!* și *vaï!* sunt bune umpluturï cînd nu-țï ïese versul la mĕsură.

Curînd el va ajunge și pe *Al. Depărățeanu* și va scrie versurï tot atît de bune ca și celebra:

Locuința mea de vară
E la țară;
Acolo eŭ voiŭ să mor (!)
Ca un fluture pe floare
Beat de soare
Și *profum încântător!*

Cînd va ajunge pînă aci, poțï dumneata să-l tot refuzi la *Poșta redacțieï*. El va merge înainte, mereŭ înainte, se va avîntă pînă la marele poet *Bolintineanu*:

Țara geme d'oștï străine
Sinu-ï un mormînt;
Ștefan trece în festine
Viața pe pămînt.

Dar la masă șade un poet cu plete albe, care, cînd murmura contenește, a cînta cerù: «Moldova mea cea dulce! o țară mult ïubită! de ce te-aï întristat? O mînă tremurîndă abïa maï cîrmuiește tambura ruginită ș'un cal ce'mbătrînește...» Dar poetul deodată barba-șï aruncă și 'ntr'o albă, dulce fată fața își schimbă....

Maï tîrziŭ, cînd elevul va înainta poate la rangul de decemvir, va găsi aci un model de moment dramatic și va scrie și tragediï istorice!

* * *

Și iată cum *autoriï romînï vechï și modernï* devin colaboratorï indirecțï și involuntarï la coșul și la poșta redacțieï.

E sigur că chiar *modelurile* ca puținele înșirate maï sus, dacă n'ar fi iscălite de nume despre carï s'a convenit c'ar fi *ilustre*, trimise pe la redacțiile gazetelor și revistelor literare ar merge și ele drept la coș... Dar o să vedețï că o să se găsiască oamenï carï citind rîndurile de maï sus, o să strige *sacrilegiŭ!*

Și *modelurile* vor maï continua multă vreme a rĕmînea *modelurï*... Coșul redacțieï noastre, resemnat, așteaptă...

Cr.

1) A se vedea și articolul *Din coș* din numărul trecut.

DIN VIAȚA MILITARĂ

COPIL DE TRUPĂ

— Nu sĕ poate, cocoană; e prea slab, n'avem ce face cu el.

— Văd și eŭ, domnule Colonel. E drept că-ĭ slab, dar o să se maĭ îngrașe, dac'o îi ținut bine. Ce să mă fac eŭ cu el! Gîndiți-vă și Dv. la poziția mea.

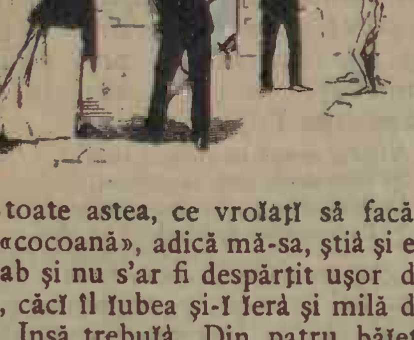
Și cocoana începù să plîngă. Dac'a văzut așà colonelul, s'a îndurat și l'a primit, așà slab cum erà.

Acuma, ghiciți: ce erà? Cocoș, curcan saŭ epure?

Nŭ, bietul, n'avusese noroc să fie nicĭ una din toate astea. Soarta nemilostivă îl făcuse cevà maĭ răŭ, tot ce poate fi maĭ răŭ: erà băĭat.

De un ceas de cînd stetea în cancelaria Reghimentuluĭ, dezbrăcat în pielea goală, tremurînd, expus tuturor privirilor. Doctorul îl examinase, îl cĭocănise, îl aŭscultase și, cu toate stăruințele cocoaneĭ, nu putuse să spue de cît că e slab.

Adevărat, slab maĭ erà! Așà cum, ședea, drept, cu mîĭnile lipite de pulpe, cu pieptul scos înainte, cu ochiĭ închișĭ maĭ tot timpul, nu-țĭ trebuĭà mult ca să'l confunzĭ cu scheletul pe care'l avea medicul în colțul infirmerieĭ. Puteaĭ să-ĭ numerĭ coastele de la o sută de pașĭ, avea oasele piepturuĭ eșite diform înainte, berigata i se zugrăvea oribilă, mîĭnile-ĭ par'că eraŭ de copil de opt anĭ, măcar că avea patrusprezece. Și, pe lîngă toate astea, cam tușà,—ceea-ce îngrijà și maĭ mult pe doctor și pe colonel, carĭ amîndoĭ cunoșteaŭ de o potrivă medicina.

Cu toate astea, ce vroĭațĭ să facă? Biata «cocoană», adică mă-sa, știà și ea că-ĭ slab și nu s'ar fi despărțit ușor de dînsul, căcĭ îl ĭubea și-ĭ ĭerà și milă de dînsul. Insă trebuĭà. Din patru băĭețĭ cîțĭ avusese, atîta-ĭ maĭ rămăsese; ceĭl-alțĭ treĭ muriseră la vîrsta de șaĭsprezece anĭ,— par'că erà un făcut. Bărbat'săŭ, fost funcționar, murise și el tînăr, într'o bună dimineață, chĭar în cancelaria unde slujà: o bătaĭe de inimă, un sughiț, și căzuse jos fără să zică o vorbă,... fără să lase vre-o pensie.

De-atuncĭ, biata femeĭe fără neamurĭ darnice și fără nicĭ o nădejde, a muncit cum a putut,—ea, care nu fusese 'nvățată să muncească,—și n'a izbutit să-șĭ poată crește copiiĭ. Iĭ rămăsese o singură speranță: armata. Acolo vroĭà să dea pe Aurel, copil de trupă. De la paĭsprezece pîn'la optsprezece anĭ, băĭatul trebuĭà să slujească statuluĭ fără leafă, numaĭ pe mîncare și îmbrăcăminte. Cînd împlinea opt-sprezece, nu maĭ erà copil de trupă, ci voluntar. Atuncĭ îĭ venea leafă: șapte parale pe zi. Pe urmă căprar, pe urmă sergent,—în treĭ anĭ avea perspectivă să capete 30 de banĭ pe zi leafă de la Stat. Tot maĭ bine de cît nimica.

Un căpitan, care se rudea de aproape cu răposatul, făgăduise cocoaneĭ că o să ĭa pe băĭat în companie la el și o să'l lase să urmeze la gimnaziu; așà, la optsprezece anĭ ar fi putut să facă cele patru clase și apoĭ, peste alțĭ doĭ anĭ, să dea examen la Bistrița,—în opt anĭ ofițer!

Ce vis frumos! Pîn'atuncĭ ea se ducea să slujască la un neam, care o primea jumătate ca rudă, jumătate ca 'ngrijitoare.

De aceea, vezĭ, cînd a auzit că'n sfîrșit colonelul se'nduplecă să'l primească, biata femee credea că'nebunește de bucurie. I se părea că îl și vede ofițer. Și'n gîndul eĭ blagoslovea armata. La Mizil, locul lor, băĭatul n'avea gimnaziu; la Buzăŭ nu'l putea trimite, pentru, că n'avea cu ce îl ține,—și ĭată că armata îĭ zugrăvea așà de frumos tabloul viitoruluĭ.

Mulțumi coloneluluĭ, îșĭ sărutà plîngînd copilul, îĭ strecurà în mînă o piesă de cincĭ francĭ și eși, nebună de dor, de bucurie, de toate emoțiile pe care le 'ncercà sufletul eĭ.

— Aghiotant! zise colonelul,—ĭa pe băĭat și du'l la compania «Afară din rîndurĭ». Să'l însumeze la ordinar, fără leafă. Vezĭ și dă-ĭ haĭnele alea care aŭ fost ale ăluĭ-l-alt.... cum îĭ zicea?.... Petrică Ioachimescu par'că.

— Ăla care-a murit?

— Ăla.

— Am înțeles, don Colonel.... Vino 'ncoa băĭete.

Și plecară cele două generațiĭ: unul care făcea miliție de cincĭ-spre-zece anĭ, altul care de-abĭà începea.

— N'are mult nicĭ ăsta! zise Doctorul.

— Par'că eŭ nu văd? răspunse colonelul. L'am luat, ca să'l îngroape Statu! Femeĭe sărmană, mĭ-a fost milă. Am cunoscut pe bărbat'sĕŭ.

* * *

Peste un ceas, băĭatul erà 'mbrăcat, însumat și dat cu serviciul la compania a treĭa. Slăbuț cum erà, galben, sfios între atîțĭa oamenĭ marĭ carĭ înjuraŭ, izbeaŭ și umblaŭ «militărește», el s'a așezat într'un colț... și a 'nceput să gîndească.

Erà vară, trupa toată dormea în corturĭ, și el avea un locșor într'un cort cu un căprar și cu doĭ soldațĭ.

Acolo, trîntit jos, a privit el multă vreme în depărtare, pe cerul albastru; tot felul de gîndurĭ îĭ treceaŭ prin minte, acum cînd se vedea strein între streinĭ; în mintea luĭ de copil sărăcia care 'l svîrlise pe paĭele din cort, într'o cazarmă cu care încheĭase contract de robie pe toată vĭața, se arătà ca o prigonire din partea uneĭ mîĭnĭ nevăzute. Și prieteniĭ cu carĭ se jucase, nu aveaŭ să maĭ vie, și casa lor, săracă dar sigură, nu se maĭ deschidea pentru el,—și mama îl lăsase aicĭ, ca pe un pisoĭŭ lepădat într'un maĭdan.

Cînd a auzit trîmbița sunînd prelung și trist «stingerea luminărilor», o greutate ĭ-a apăsat pieptul, un nod ĭ-a strîns gîtul, și a adormit plîngînd,—în paĭe!

* * *

— Scoal' băĭete! Scoal', că nu eștĭ a casă!

Cu vorbele astea s'a trezit dimineață, maĭ obosit de cum se culcase. Dormise răŭ. Toată noaptea visase visurĭ rele. I se păruse că mama l'a luat de o mînă și a zburat cu el departe, peste dealurĭ și peste văĭ, în lumĭ locuite numaĭ de oamenĭ răĭ; i se păruse că l'a urcat sus, de-asupra uneĭ prăpăstiĭ și că de-acolo ĭ-a dat drumu. Venea val-vîrtej, rugîndu-se și plîngînd, și nimenĭ nu venea să'l scape, și nimenĭ n'avea milă de el, și a căzut în fund... și a murit.... și mort se rugà de Maĭca Domnuluĭ să nu'l dea în ĭad, că el nu-ĭ vinovat de sărăcia și de nenorocul luĭ pe lume.

Pe semne visul a fost de vină că dimineață căprarul ĭ-a spus:

— Ia ascultă-mă, băĭețică: să știĭ că n'o să te maĭ culc cu mine, că toată noaptea daĭ din picĭoare și te frămînțĭ, par'c'aĭ avea viermĭ! Lasă gîndurile. De-acuma, ce-ĭ o fi tatiĭ ĭ-o fi și mamiĭ!

In ziua ceea, l'aŭ scos puțin la slujbă. Căprarul l'a învățat «întoarcerea capuluĭ la dreapta și la stînga», apoĭ repede a venit vremea de masă. Cînd a plecat compania pe două rîndurĭ,—el erà cel din urmă. A venit și dînsul cu gamela să-șĭ ĭa porția de borș.

— Bĭcătar, spunea căprarul, dă-ĭ și puĭuluĭ ăstuĭa de melitar o lingură, să guste și el din cĭorba cazonă.

Bucătarul erà un romîn de vre-o patru-zecĭ de anĭ. Fusese «nesupus», îl prinseseră tîrziŭ, stătuse la Tîrgșor și acuma îșĭ făcea oastea la bucătărie.

— Puĭule, puĭule! Cin'te-aduse aicĭ, să-țĭ poarte păcatele! Țĭ-a fost dragă meliția, orĭ n'aĭ avut ce mîncà acasă...? Aĭ tată?

— N'am...

— Heĭ! Uĭt'te așà am eŭ un fecĭor! Cin'te puse, tăĭculiță, să te facĭ catană? Nu intraĭ maĭ bine la o meserie? Da' eștĭ slăbuț, nu-ĭ vorbă. Răŭ, răŭ aĭ făcut!

Copilul nu răspunse nimica. Ișĭ luâ porția și plecâ.

Dar pentru ce nu putea să mănînce? Pentru ce se simțea căzînd din picĭoare și pentru ce plângea?

Cum avù un ceas răgaz, luâ o hîrtie și făcù o scrisoare:

«Mamă dragă

«Mĭ-e dor de matale, mĭ-e dor de casă, mĭ-e dor de libertate. Nu maĭ pot să staŭ aicĭ. De ce m'aĭ lăsat, mamă dragă, și nu m'aĭ dat maĭ bine la o meserie?

«Vino și mă ĭa, că nu maĭ pot.

«Al matale supus fiŭ, care te dorește și ĭubește

«Aurel Predescu».

— Ce scriĭ acolo, băĭețică? îl întrebâ căprarul.

— O scrisoare.

— Cuĭ? Ĭĭ fi avînd ĭbovnică...

— Mamiĭ, răspunse copilul roșindu-se.

— Să fiĭ tu așà și pĕ dincolo? Ia să văd.

Și căprarul, fără să maĭ aștepte, luâ scrisoarea. O ceti apoĭ o rupse și zise duĭos:

— Să nu maĭ scriĭ așà, drăguțule. De ce să facĭ mamiĭ sînge răŭ? Par'că ea te maĭ poate scoate de aicĭ? E, he! Cine intră copil de trupă, e rob pĕ vĭață. orĭ cel puțin pîn'la 21 de anĭ. Mama nu te-o fi dat ea de voĭe la oaste; și ea plînge tot ca tine, da' ce vreĭ să-țĭ facă? Maĭ bine, fă-ĭ un coraj, scrie-ĭ că eștĭ vesel, că petrecĭ bine și că te rogĭ la Dumnezeŭ să fiĭ sănătos...

Și căprarul eși din cort. De doĭ anĭ de cînd erà militar, nu maĭ plînsese și nu se maĭ emoționase.

Copilul luâ altă hîrtie, îșĭ șterse și el o lacrimă, apoĭ începù:

«Mamă dragă

Află că sînt bine. Imĭ place armata și mă rog la Dumnezeŭ să fiŭ sănătos.

«Asemenea așĭ dori să aflu și de matale, că eștĭ bine și veselă. Scrie-mĭ cînd plecĭ la nenea Vasile.

«Al matale supus fiŭ

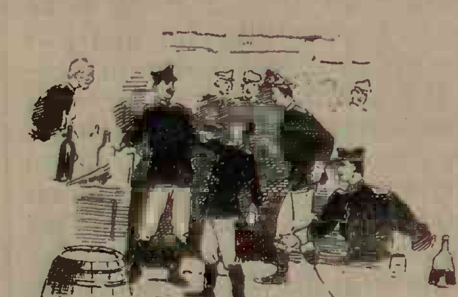
«Aurel»

Inchise scrisoarea, o puse la cutie și se 'ntoarse 'n tabără.

La cîțiva pașĭ de el, căprarul de adineaurĭ mustruĭà pe un soldat:

— Așà te-am învățat eŭ, boule? Eĭ, bată-te Mnezeŭ să te bată! Te ĭa mama draculuĭ cînd țĭ-oĭŭ da un pumn! Marș de-aicea, că apĭi vezĭ... cum sînt eŭ astăzĭ, atîta-mĭ trebuĭe: să mă scoată cineva din țîțîne! Doar nu sînt melitar de erĭ, de alaltăerĭ, numaĭ copil de trupă am fost cincĭ anĭ!

Intoarse capul și zări pe Aurel. Căprarul se făcu stacojiŭ. Aurel plecâ; dar în loc să se ducă în cort, se duse drept la cantină.

* * *

Erà Duminică. Toată cantina erà plină de soldațĭ, de căprarĭ și de sergențĭ.

— Dar tu, mă? Ce cauțĭ aicĭ? Poate vreĭ un rachiŭ.!

Toțĭ rîseră de copil, care plecâ ochiĭ 'n pămînt și rămase înlemnit.

— Pun rămășag, zise un sergent, bețiv număru unu,—că te 'mbețĭ dintr'un degetar de rachiŭ, măĭ potcă.

— Ba beaŭ și o litră! răspunse copiĭul, scoțînd pieptu 'nainte cu un fel de trufie, cum văzuse la sergentul-major de la compania a opta.

— Mă! strigară toțĭ. Auzĭ mucea! S'a 'ntors lumea pĕ dos! Are să 'nvețe copilu pă tat'su să facă copiĭ!

— O litră de rom! strigâ copilul, aruucînd pe tejghea piesa de cincĭ francĭ.

Toțĭ făcură tăcere. Cantinierul aduse litra. Aurel o puse la gură și dintr'o 'nghițitură o dete pe gît.

— Incă una! țipâ el. Și ochii-ĭ scînteĭaŭ, fixîndu-ĭ spre sergențĭ, carĭ încremeniseră.

— Nu-ĭ maĭ da, mă, că-ĭ nebun! strigâ un sergent.

— Lasă'l să bea, strigâ altul. Să sĕ facă melitar în regulă!

A doua litră fu înghițită cu aceeașĭ repeziciune.

Se uĭtiseră toțĭ privindu-l.

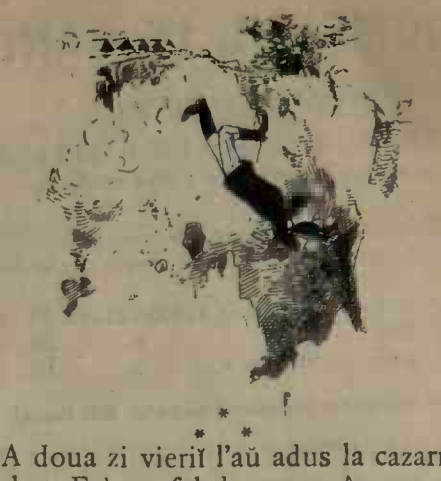
— O să te vedem noĭ acuma, cum aĭ să urcĭ scările pînă sus.

— Eŭ? Foarte bine. Uĭt'te așà!

Și Aurel luâ un aĭer milităresc, salutâ pe sergențĭ, schimonosi un fel de «stînga 'mprejur» și eși țipînd:

— Un, doĭ! Un, doĭ!

Urcâ scările cu o energie nebună, ajunse la corturĭ, trecù de ele și merse drept înainte, pînă la marginea maluluĭ care dedea în prăpastie.

* * *

A doua zi vieriĭ l'aŭ adus la cazarmă pachet. Erà un fel de carne, în care nu se maĭ cunoșteaŭ nicĭ ochiĭ.

Și l'aŭ îngropat tot seara, cînd gorniștiĭ sunaŭ rugăcĭunea.

Anton Bacalbașa.

O EXPLICATIE ȘI O NEDUMERIRE

D. Ch. Rosescu ne scrie o scrisoare... Ațĭ uitat poate cine e d. Ch. Rosescu? Este acel necunoscut care fusese proclamat *poet romîn* de D-niĭ Serafim Ionescu și A. M. Michaelescu... Ațĭ uitat poate cine sînt și aceștia? Aceștia sînt niște autorĭ de «legende istorice cu poeziĭ respective» de carĭ *Adevărul Literar* s'a ocupat în două numere trecute.

D. Ch. Rosescu așa dar ne scrie o scrisoare prin care ne explică precum că dacă a fost proclamat *poet romîn* de către D-niĭ Serafim Ionescu și A. M. Michaelescu, aceasta s'a întîmplat cu totul *fără știrea și fără voia D-sale.*

D-sa — ne spune — nu e poet; cu toate acestea a scris *lupoaică* iar nu *lupă*, căcĭ dacă nu e poet, optician e și maĭ puțin. Dar D-niĭ Serafim Ionescu și A. M. Michaelescu furîndu-ĭ lupoaica, orĭ aŭ transformat-o orĭ nu în lupă, n'aŭ comis o acțiune maĭ puțin condamnabilă din toate punctele de vedere.

Cea maĭ instructivă din descoperirile pe carĭ ni le face D. Ch. Rosescu este însă că și poezia *respectivă* la Negru-Vodă, din cartea D-luĭ Serafim, este tot productul imaginațieĭ D-sale, de și D. Serafim a iscălit sub ea numele mareluĭ poet *D. Bolintineanu.*

Incă o dată: D. Ch. Rosescu *nu* e un poet romîn; cu toate acestea nimenĭ n'a observat că improvizația D-sale despre Negru-Vodă nu putea fi compusă de marele poet D. Bolintineanu... Cum să face asta? Curios!

R. C.

AUZITE

La un externat de fete din capitală am auzit următoarele două fenomenale răspunsurĭ:

— Demnișoară, din cîte părțĭ se compune aparatul digestiv?

— Din gură, faringe, *eșafod* și maț!

* * *

Al doilea:

— Domnișoară, ce numim *periferie?*

— Numim *periferie* partea corpuluĭ acoperită cu *pĕr!*

Autent.

ȘTIRĬ LITERARE

D. Burlănescu-Alin a scos un volum de versurĭ, *Din Vravurĭ.* Observăm multe slăbicĭunĭ; de aceea, autorul ar fi făcut bine să facă o selecție. Sînt cîte-va poeziĭ scrise cu mult sentiment și cu mult naturalism. *De ziua mea* și încă vre-o treĭ-patru de la aceeașĭ rubrică, dovedesc talent.

* * *

Caragiale se retrage cu comerțul la gara Buzăŭ. Asta dovedește că literatura stă bine la orașe, încît fuge tocmaĭ pe la gărĭ.

* * *

Icoana vremiĭ e titlul uneĭ gazete literare care a apărut azĭ.

* * *

In curînd se va pune sub tipar a doua ediţiune a *Poeziilor* luĭ Artur Stavri. Prima ediție merge... electric.

FOIȚA „ADEVĂRULUI LITERAR"

PĂSTORUL

Stam la țară. De și se apropiase toamna, nu mă puteam hotărî să mă'ntorc la oraș. Mă obicĭnuisem o vară întreagă cu țăraniĭ, cu arboriĭ și cu pasările. In lume și'n zgomot mă așteptaŭ urîtul și lupta grea pentru traiŭ, — în care sunt atît de dezarmat. Aicĭ ziua citeam, saŭ vorbeam filosofie cu preotul satuluĭ, — un tînăr, ĭeșit de curînd din seminar, și care era un ateŭ convins; iar noaptea, stam pe prispă să privesc stelele, să ascult greeriĭ de cîmp; apoĭ mă culcam ca un copil liniștit.

Ultimele zile din Septembre eraŭ senine și calde. Pe așa vreme, e o plăcere nespusă să te simțĭ departe de oraș; singurătatea se potrivește atît de bine visurilor și melancoliĭ tale!...

Dar cuvîntul cel maĭ puternic care mă reținea la țară, era prietenia ce o legasem c'un copil-păstor. Il chĭema Gheorghe; nu împlinise nicĭ opt-spre-zece anĭ.

Din cauza citireĭ multor legende și poveștĭ populare, eŭ mĭ-am închipuit tot-d'auna că păstoriĭ sînt oamenĭ frumoșĭ și originalĭ.

Aceste ființe carĭ nu trăĭesc de cît în societatea animalelor, în vecĭnice singurătățĭ, prin livezĭ saŭ pe munțĭ, trebuĭe să aĭbă ceva din natura primitivă a omuluĭ, din poezia sălbatică a natureĭ, de lîngă care nu se depărtează nicĭ odată. Eĭ trăĭesc singurĭ, sub stele, la umbra copacilor, lîngă cîĭnĭ, — tovarășiĭ lor de singurătate, — în marea nesfîrșită a miresmelor ce nasc din florĭ și din ĭarbă. Iar ca să'șĭ petreacă vremea și să'șĭ aline dorul, aŭ un caval saŭ fluĭer. Din ce simt, ce gîndesc, ce visează acestĭ oamenĭ, nu s'ar putea întocmi o psihologie interesantă și care ar releva poate fondurĭ poetice și complicate, din natura lor rudimentară.

Gheorghe se îmbolnăvise. Intr'o noapte, îl apucase ploaĭa pe cîmp, cum nu fusese îmbrăcat de cît în cămașe, răcise răŭ. Il durea pieptul, avea junghĭurĭ îngrozitoare și tușea mereŭ.

Venise la *curte*, și lăsase turma în grija unuĭ tovarășĭŭ.

După dorința mea- fusese adăpostit într'o cameră curată, pe un pat cu saltea de lînă, și rugasem bucătăreasa să'ĭ dea în fie-care zi supă, friptură și puțin vin. Prietenia asta din partea mea îĭ făcea bine ca lumina, și pentru mine erà o mulțumire nesfîrșită.

Cunoaștețĭ o plăcere maĭ sinceră de cît a putea face bine?

In vĭața mea nu întîlnisem o făptură care să atragă maĭ mult simțirea unuĭ om, ca acest biet păstor. Părințiĭ luĭ muriseră de mult; rudele luĭ se îngrijeaŭ puțin de dînsul. Erà frumos, cu mijloc mlădios ca al uneĭ fete, cu brațe bine legate și puternice. Ochiĭ luĭ marĭ, negri și genoșĭ, aveaŭ privirĭ naive și blînde, ca ale unuĭ mĭel; glasul luĭ par'că mîngîĭà. Dacă îl cunoșteaĭ de aproape, îțĭ venea să'ĭ zicĭ: frate. Luĭ îĭ părea răŭ că nu poate să'mĭ zică ceva din caval, — o horă, *Alunel*, care 'mĭ plăcea mie, — și ar fi voit să'mĭ cînte într'una, dacă nu l-așĭ fi oprit eŭ, ca să nu'ĭ facă răŭ.

* * *

Intr'o sărbătoare, după amiazĭ stam pe un scaun, lîngă patul luĭ. Deschisesem fereastra și intra năuntru soare și aĭer curat.

— Ce frumos e afară!... par'că suspinà el, și înțeleseiŭ cît trebuĭà să sufere de mult acest copil al cîmpiilor, bolnav și închis în casă.

Ca să-l fac să-și uĭte dorul de libertate, îl întrebaĭŭ dacă vrea să'ĭ citesc un basm. Aveam cu mine volumul de poveștĭ al luĭ *Ispirescu*. Se puse s'asculte, sta nemișcat. Iĭ citiĭ *Inșiră-te Mărgarite...*

Gheorghe nu știà carte, dar îmĭ vorbise, adese-orĭ, cu părere de răŭ că nu se găsise cine-va să'l dea la școală. Faptul de-a fi citit un basm, pe de rost, după niște șirurĭ de litere, așternute pe hîrtie, îl uĭmi, îl fermecă.

— Tu știĭ basme, Gheorghe? îl întrebaĭŭ eŭ.

— He!... multe!...

Și 'mĭ povesti unu, pe care nu'l maĭ țin minte, căcĭ eŭ maĭ mult luam seama la expresia ochilor luĭ și la cuvintele simple și bogate pe care le întrebuința.

Cîte-va zile după șcena aceasta luĭ Gheorghe îĭ fu răŭ de tot. Noaptea, maĭ ales, avea călḍurĭ marĭ și începuse să aĭureze.

Hotărîrăm să-l trimetem într'un spital, la oraș.

Mie îmĭ părea răŭ, și o presimțire îmĭ spunea că păstorul acesta va muri, saŭ se va pĭerde la tîrg. Ce se va face el, după ce va ĭeși din spital? Strein, necunoscînd pe nimenĭ, cuĭ va cere un adăpost, o bucată de pîĭne? Și-apoĭ, el nu știà de cît să păzească turmele

Se va maĭ întoarce în pacĭnicile, în întinsele livezĭ, unde notele cavaluluĭ săŭ puteaŭ să zboare libere și sonore?

* * *

Cîțĭ-va anĭ nu maĭ auzisem nimic despre el. Iarna trecută, întîlnind la Bucureștĭ pe notarul din satul acela, îl întrebasem:

— Dar Gheorghe ce maĭ face?

— Nu maĭ știm nimic de el, îmĭ răspunsese notarul; s'o fi prăpădit, a rămas în oraș... Dumnezeŭ știe!

Acum cît-va timp, fiind nevoit să staŭ o zi în Slatina, am întîlnit pe idilicul păstor de altă dată.

...Era gardist de stradă.

Traian Demetrescu.

POȘTA REDACȚIEĬ

A. Rebr. *Ploeștĭ.*—Judecațĭ și D-v. dacă se poate

Dară și uniĭ și alțiĭ
Suntem numaĭ trecătorĭ...
Și cu toțiĭ vom trece
Ca simpli muritorĭ.

Uniĭ cu ritmu, alțiĭ fără.

V. Rusen. *Panciu.*—Sincer vorbind, nu se poate.

Ambros. *L.-Sărat.* — Cu tendințĭ democratice? Parol?

Sat. *Brăila.*— *Nestatornicia* are o ideĭe frumoasă; dar...

Cesar *din Bîrlad.* — *Aut Cesar aut nihil.* Ațĭ preferit pe *nihil.*

Fantasio. *Pl.*—Și ĭarășĭ: continuațĭ.

Un tînăr Moldovan. — D-șoara X. P. e de vină, că nu vă poate inspirà maĭ cu «foc sacru».

Ilă. *Drăgășanĭ.* — Nicĭ Schiller nicĭ Lenaŭ n'ar fi mulțumițĭ, dacă le-ațĭ consultà... cenușa.

Zenobia. *Ploeștĭ.* — Vaĭ! Cît de mult regret că nu le facețĭ maĭ bune.

S. Ștef. *Brăila.*—*Cîntăreața* e răgușită.

Cri. — Bĭetul Heine!

Rosi.—Lăsațĭ în pace pe Călin.

Mi-Haĭ. *Loco*—Epigramele sînt bune numaĭ cînd... sînt bune.

Janvayan. *Loco.* — E așà de lungă, în cît am angajat un personal special, însărcinat s'o citească. Sperăm că lectura se va sfîrși «în anul 2000».

De sub salcîmĭ. — Nu disperațĭ.

G. Grăbeanu. — Maĭ cercațĭ.

N. I. Ionetti.—Maĭ trimitețĭ. Sînt semne bune.

Const. N. Avrăm. *Loco.*—Nu se poate.

V. Drancă.—Idem.

Lucian Tuf... De Veneția!

Liv... Ce bune sînt corespondentele [illegible] nt poemele 'n proză! Sfîntu Nicolaie [illegible] vor pune.

I. Antim. Slăbuț.

Tifernas — Slab.

Norbal *Botoș.* — Nu merge.

CULTURA OFICIALĂ

DON DOCTOR LEON

Domnul N. Leon este doctor în ştiinţile naturale, membru al maĭ multor societăţĭ ştiinţifice din ţară şi din streinătate şi conservator al muzeuluĭ de ştiinţĭ naturale din Iaşĭ.

Aceste treĭ calităţĭ sînt îndestulătoare, s'ar părea, pentru ca D. Leon să facă nişte cărţĭ didactice destinate gimnaziilor. Şi ĭată-ne în faţa *Zoologieĭ* D-luĭ Leon.

Inainte însă de a 'ncepe analiza acesteĭ lucrărĭ, sîntem nevoiţĭ să ne ocupăm şi de antecedentele autoruluĭ, căcĭ, — vaĭ! — D. Leon are şi antecedente.

La pasivul dumisale găsim un splendid articol în *Arhiva* de la Iaşĭ, un tabloŭ sinoptic al regnuluĭ animal, o teză nemţească cu care a torturat pe Haeckel şi *Călauza zoologuluĭ*. Ne oprim la aceasta din urmă.

* * *

Nu se 'ncape discuţie asupra *fonduluĭ* acesteĭ cărţĭ, căcĭ cunoştinţele dintr'însa sînt lucrurĭ elementare şi, decĭ, greşelile sînt aproape imposibile. D. Leon ne'nvaţă doar cum trebuesc prinşĭ gîndaciĭ, cum să ne ferim de şerpĭ, cum se conservă lighioile în spirt şi unde se găsesc broaşte.

Ne vom ocupa prin urmare de *formă*. D. Leon are un talent special de a se exprimà anapoda, de a încurcà mintea cititorilor, de a scrie cu totul din potrivă de ce gîndeşte.

Spre pildă: vrînd să studieze animalele din punctul de vedere biologic, D. Leon zice că le pune să trăĭască într'o baltă în miniatură, construind un rezervoriŭ. Ascultaţĭ construcţia rezervoriuluĭ:

Un rezervoriŭ căruĭa îĭ dăm forma *paralelogramică, compusă* (forma?) din patru păreţĭ de sticlă reuniţĭ între eĭ prin o *armătură metalică cu fundul de tinichea saŭ de marmură*.

Aţĭ înţeles? *Forma* se compune din patru păreţĭ; ĭar fundul de tinichea nu este *al rezervoriuluĭ*, ci al *armăturiĭ metalice* care reuneşte pereţiĭ!

Mostra asta de frază alandala ne-ar fi de ajuns ca să judecăm cartea 'ntreagă, căcĭ aşà e toată, de la 'nceput pînă la sfîrşit.

După cum Humboldt a zis că «natura 'ntreagă se reflectează într'un colţ al pămîntuluĭ», tot aşá noĭ am putea spune că în această frază a D-luĭ Leon se reflectează toată cartea dumisale.

Să maĭ luăm însă şi alte nostimade, în interesul posterităţiĭ.

Vreţĭ să ştiţĭ cum trebuĭe să păstraţĭ anelitele? Foarte simplu: le punem într'un vas cu alcool de 45%, le sprijinim între boldurĭ şi le lăsăm să stea acolo pînă s'or uscà. Maĭ departe? Ascultaţĭ pe D. Leon:

Apoĭ *scoatem boldurile şi le aşezăm* în bocalurile de colecţiunĭ, în alcool de 70%.

Ce rezultă de aicĭ, cetitorule? Rezultă că, în loc de anelite, veĭ avea o colecţiune de... boldurĭ conservate în spirt!

Acuma să vă povestesc patarania luĭ Dumeril

Dumeril a fost un naturalist, care s'a ocupat patru-zecĭ de anĭ cu studiul reptilelor şi care la urmă a fost victima acesteĭ ocupaţiĭ. Ştiţĭ ce i s'a întîmplat?

D. Leon ne spune ast-fel:

Primblîndu-se într'o pădure pe lingă Paris, i-a eşit în cale *un şerpe* pe care l'a prins cu *degetele de mijloc*, luîndu-l drept un şerpe neveninos, *dar care* (după ce l'a muşcat) *a văzut că s'a înşelat, din care cauză* **a şi murit**.

Văzurăţĭ ispravă? Dumeril a apucat un şarpe cu *degitele de mijloc*, ĭar şarpele a muşcat pe Dumeril. Tocmaĭ atuncĭ a văzut (şarpele) că s'a înşelat, — şi din cauza asta a şi murit bĭetul şarpe!

Vorba ăluĭa:

— Pe bĭata soacră-mea a muşcat-o un şarpe...

— Şi a murit?

— Da, — şarpele!

Incă una. D. Leon ne vorbeşte de ascaris lumbricoides (limbricĭ), şi vrea să ne 'nveţe cum să deosebim pe bărbaţĭ de femeĭ. Cum? Ascultaţĭ, oamenĭ bunĭ:

Deosebim barbaţiĭ de femei prin aceea că sunt *maĭ scurţi* **şi maĭ lungi** ca ele.

Aţĭ înţeles? Vezĭ doĭ limbricĭ; Ca să ştiĭ care-ĭ bărbat şi care-ĭ femee, îĭ măsorĭ. Cel care e *maĭ scurt*, e bărbat; ĭar cel care-ĭ *maĭ lung*, e... tot bărbat.

Şi ĭac'aşa!

* * *

Precum se vede, Don Doctor Leon, în cartea sa care e şi maĭ scurtă şi maĭ lungă de cît s'ar cuvenì să fie, ne învaţă multe lucrurĭ folositoare. Putem dar zice:

— Moarte limbricilor! Sus cultura oficială!

INOT.

VORBE DE DRAGOSTE

CULISELE POLITICE

Intoarcerea D-luĭ E. Stătescu.—Neînţelegerile dintre liberalĭ.—Situaţia conservatorilor.—Intrigile D-luĭ general Manu.—Distrugerea junimiştilor.

De-o săptămînă D. Eugen Stătescu se află în capitală. A fost aşteptat de nemulţămiţiĭ din partidul liberal ca un Mesia şi se spera un moment, că întoarcerea D-sale în ţară va provoca o schimbare radicală în viitoarea atitudine a partiduluĭ.

S'aŭ înşelat, însă toţĭ. In conversaţiile intime ce a avut cu maĭ multe persoane, D. Eugen Stătescu a accentuat adeseorĭ, că nu ţine de loc să ia parte activă în politica militantă şi cu atît maĭ puţin să se pună în fruntea partiduluĭ liberal saŭ a vr'unuĭ grup. D-sa va observa şi de acum înainte o atitudine rezervată, de oare-ce sănătatea nu-ĭ permite să se avînte în o luptă maĭ aprigă. De alt-fel, D. Stătescu nicĭ nu crede, că momentul ar fi favorabil acum pentru a se deschide o campanie de răsbunare în contra conservatorilor.

Aceste amănunte le ţinem din sorginte autorizată, aşa că asupra lor nu incape nicĭ o îndoială.

Neînţelegerile dintre liberalĭ

Dar tocmaĭ din cauza atitudineĭ rezervate a D-luĭ Stătescu, neînţelegerile în partidul liberal se accentuiază din ce în ce maĭ mult.

Amiciĭ D-luĭ Stătescu, nemulţumiţĭ de actuala conducere a partiduluĭ liberal, rezervată în definitiv celor grupaţĭ în prejurul *Voinţeĭ Naţionale*, aŭ hotărît să înfiinţeze un organ al lor propriŭ. Şi spre acest sfîrşit aŭ luat asupra lor un organ obscur, odinioară conservator, care se tipăreşte la Miulescu.

Imprejurul acestuĭ organ sînt grupaţĭ D-niĭ Em. M. Porumbaru, V. Lascar, Ghimpa, Malla, Em. Culoglu, etc., etc.

Pe de altă parte elementele înaintate din partid, după cum ne-a declarat însuşĭ D. Emil Costinescu, vor sta de o cam dată în rezervă, fără să ia parte în nicĭ o campanie a partiduluĭ, pină cînd nu va veni momentul pentru a cere reorganizarea partiduluĭ. Acest moment nu va întîrzia mult, el se va produce cel mult pînă la Crăciun, cînd partidul va trebui să organizeze lupta pentru alegerile legislative.

Situaţiunea conservatorilor

Aceste neînţelegerĭ ale liberalilor, precum şi îndrăzneţul avînt al D-luĭ Sturdza în cestiunea naţională, aŭ întărit întru cît-va situaţia conservatorilor la putere. Partidul conservator, însă, este poate maĭ dezorganizat chiar, de cît partidul liberal.

Cu toate stăruinţele guvernuluĭ, disidenţiĭ din Iaşĭ şi Craiova n'aŭ putut fi împăcaţĭ, nicĭ chiar în faţa nouilor alegerĭ comunale parţiale. Şi n'are nicĭ o speranţă guvernul ca să-ĭ poată împăca. Ast-fel că la alegerile legislative, conservatoriĭ vor pierde probabil o mulţime de scaune la colegiile I şi II şi numaĭ colegiul III îĭ va putea salva. Vor pierde colegiile I şi II din Craiova, Ploeştĭ, Buzăŭ, Giurgiŭ, Brăila, Tîrgovişte şi Bîrlad, iar în Caracal, T.-Severin, Călăraşĭ, Bacăŭ, Iaşĭ, Roman şi Botoşanĭ pot fi deasemenĭ bătuţĭ în parte.

Intrigile d-luĭ general Manu

Această situaţie critică vrea s'o exploateze în favorul săŭ D. general Manu, vecĭnicul aspirant la preşedinţia consiliuluĭ.

Şi calculele D-luĭ general Manu sînt juste pînă la un punct. D-sa contează la sigur la o ruptură între lahovarişti şi junimiştĭ în ajunul alegerilor, cînd adică se va pune chestiunea candidaturilor. Căcĭ e incontestabil, că D. P. Carp va cere un număr egal de candidaţĭ junimiştĭ cu al catargiştilor şi lahovariştilor; aceasta neacordîndu-i-se, D. Carp se presupune, că va rupe cu lahovariştiĭ şi în acest caz D-niĭ general Manu şi Păucescu, cu contingentul lor de disidenţĭ, se vor uni cu lahovariştiĭ.

Aceasta este situaţia în acest moment.

Distrugerea junimiştilor

De alt-fel, gruparea care se prezintă în condiţiile cele maĭ desnădăjduite este cea junimistă. Cel puţin conservatoriĭ şi liberaliĭ aŭ colegiĭ sigure în ţară, dar junimiştiĭ pretutindenĭ sînt zdrobiţĭ. In Buzăŭ nu maĭ însemnează aproape nimic, în Iaşĭ sînt slăbiţĭ cu desăvîrşire, în Botoşanĭ nu maĭ există nicĭ un junimist, în Dorohoiŭ fraţiĭ Stroicĭ aŭ părăsit pe D. Carp.

In Cameră chiar, grupul junimist este în descompunere. D. Mişu Săulescu, a făcut o nouă evoluţiune spre lahovarism, K. K. Arion este plictisit că n'a ajuns ministru, Cantacuzino-Paşcanu este devotatul D-luĭ Catargiŭ, C. Miclescu-Popa a eşit încă astă primăvară din clubul junimist, I. Văsescu nicĭ nu vrea să ştie de D. Carp. Ast-fel junimiştiĭ purĭ aŭ rămas numaĭ D-niĭ Maiorescu, Miclescu, Donicĭ, Rosetti-Teţcanu şi Pogor.

Aceştia, afară de D. Rosetti-Teţcanu, neavînd nicĭ o popularitate prin localităţile unde aŭ fost aleşĭ, nu maĭ pot fi realeşĭ de cît numaĭ cu concursul administraţie şi al poliţieĭ. Lipsindu-le acest concurs, junimiştiĭ vor putea fi distruşĭ cu desăvîrşire.

Inf.